

Jitka Brejchová: Kulisy dětství a jeho svět v 19. století. Diplomová práce. Historický ústav Filozofické fakulty, Jihočeská univerzita, České Budějovice 2007. 139 s. vč. obr. příloh.

Posudek vedoucí diplomové práce

Jitka Brejchová, jak sama píše v anotaci své práce, se rozhodla podrobit analýze problematiku dětství v období 19. století. Vyšla z odpovídající heuristické základny, vedle odborné literatury (až na jednu výjimku výhradně domácí provenience) použila tištěných, editovaných (bohužel nikoli obrazových, třebaže obrazové přílohy tvoří část práce) pramenů. Existující literaturu, v jejímž výčtu panuje tu a tam chronologická a tématická zmatenost, podrobila autorka poněkud nedůsledné analýze.

Práce Jitky Brejchové má logickou strukturu, snad jen číslování jednotlivých kapitol ji poněkud atomizuje: pokud druhá kapitola, nazvaná případně *Symptomy autonomie dětství*, má několik organicky podřízených kapitol, pak stejného přístupu měla autorka užít pro třetí kapitolu s názvem *Prostor dětství*; vždyť do tohoto *prostoru* patří nábytek a vybavení dětského pokoje, kterým jsou však věnovány samostatné kapitoly.

První kapitola, *Zrození dětství*, začíná přehledem dosavadní historiografické produkce týkající se daného tématu; jde tak vlastně o „interpretaci interpretací“, přičemž parafrázování autorky nebývá úplně přesné (zavádějící informace o českých medievalistech ve vztahu k dějinám dětství aj.). J. Brejchová se v této kapitole věnuje rovněž někdejšímu vnímání těhotenství, porodu, šestinedělí, raného kojeneckého věku a dalších vývojových etap dětství. Rušivě působí dlouhé citace z odborných, mnohokrát vytěžených prací (především J. Brdlík). Kompilační ráz má z větší části i druhá kapitola, v níž se autorka opírá o práce dokazující význam změn, které pro postavení dítěte přineslo 19. století; v této kapitole zčásti využila též editovaných pramenů. Téměř 90 stránek z celkových 119 stran textu je tak věnováno problematice již prozkoumané.

Vlastní přínos práce je možno vidět v její třetí části, v níž autorka vymezuje „prostor dětství“, tedy skutečné i virtuální místo dítěte v rodině 19. století, která se stává prostorem intimity, ve středních vrstvách postupně se vzdalující od světa veřejného a světa práce. Pisatelka, analyzující vztahy v rodině i vlastní materiální prostor dětství, se ani zde nepustila na „tenký led“ interpretace původních pramenů, například ikonografických, k nimž by jistě - vzhledem k svému druhému studijnímu oboru - měla blízko. Škoda.

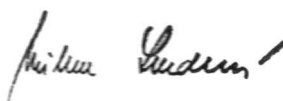
Jako podnět k případné diskusi si dovoluji pochybovat o tvrzení, že teprve 19. století „pochopilo“ podstatu dětství. Domnívám se, že 19. věk předchází bezprostředně ono „století dítěte“, století dvacáté, nicméně – a právě o tom vedou evropští i mimoevropští historikové spor – podstatu dětství „pochopili“ buď populacionisté a filantropisté 18. století (jak tvrdil už Ariès, po něm E. Shorter. E. Badinter aj.), případně byla jasná už středověkým lékařům, pedagogům a náboženským a myslitelům (viz D.-A. Bidon, D. Lett aj.). Ať tak či onak, 19. století je pouhým – velmi důležitým a legitimním - završením tohoto procesu.

Jazyk práce je čtivý, snad jen úvod je poněkud kostrbatý, text je v podstatě bez závažnějších pravopisných nedostatků. Zbytečné jsou nepřesnosti ve vlastních jménech

(Ariès, Dominique Julia, autor monografie o Zdeňce Havlíčkové se jmenoval Cyril Merhout aj.).

Jitka Brejchová napsala přehlednou kompilační práci, v níž shrnula výsledky dosavadního bádání o dějinách dětství v 19. století, k nimž dospěla česká historiografie. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou **velmi dobře**.

V Hradci Králové, 13. 8. 2007

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Milena Lenderová'.

Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc.